

Inköpsförbud för artiklar som innehåller mikroplaster, svar på motion (C)

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Kommunledningsförvaltningens förslag tillstyrks.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Motionens första punkt besvaras med hänvisning till att förslaget är under pågående utredning.
2. Motionens andra punkt bifalls.
3. Uppföljning ska ske i samband med att kemikalieprogrammet (Budgetuppdrag 6, 2016) beslutas.

Ärende

Christoffer Rosendahl (C) har i en motion yrkat att:

- Linköpings kommun snarast inför ett inköpsförbud av hygien- och rengöringsartiklar som innehåller mikroplaster, samt andra produkter som bidrar till spridningen av mikroplaster.
- Linköpings kommun på olika sätt medverkar till en ökad information till allmänheten om effekten av produkter som innehåller mikroplaster.

Kommunledningsförvaltningen bedömer att det finns behov av att fasa ut användningen och spridningen av mikroplaster ur kommunens verksamhet och att informera allmänheten om effekten av produkter som innehåller mikroplaster.

Vid en genomgång som projektledaren för kemikalieprogrammet gjorde av produkter i gällande avtal i Linköpings kommun för inköp av hygien och rengöringsprodukter hittades inga produkter som innehåller mikroplaster. Detta går inte att likställa med att det är förbjudet att köpa in hygien- och rengöringsartiklar med mikroplaster. Frågan kommer däremot att utredas och behandlas i det kemikalieprogram som är under framtagande och då ur ett bredare perspektiv än hygien- och rengöringsartiklar.

Kommunledningsförvaltningens förslag till svar på motionen är att punkt ett besvaras med hänvisning till att förslaget är under pågående utredning.

Punkt två föreslås bifallas och verkställas genom att information till allmänheten om effekten av produkter som bidrar till spridningen av mikroplaster ska lyftas in i arbetet med framtagande av kemikalieprogram.

Bakgrund

I motionen hänvisar motionären bl.a. till forskning som visar att spridningen av mikroplaster är ett hot mot de marina ekosystemen, t.ex. att abborryngel hellre väljer mikroplaster än naturliga plankton vid de nivåer av mikroplast som finns i kustnära områden i Östersjön.

Spridningen av mikroplaster till sötvatten och hav är ett relativt nyligen uppmärksammat miljöproblem. Mikroplast är små plastpartiklar som är mindre än 5 millimeter. De kan tas upp av vattenlevande djur som musslor och plankton som filtrerar vattnet för att få i sig föda och då också får i sig partiklarna. Kunskapen om spridningskällorna är relativt ny och volymerna osäkra. I en nyutkommen rapport¹ från IVL Svenska Miljöinstitutet, som på uppdrag av Naturvårdsverket har kartlagt källor och spridningsvägar för mikroplast, anges att den största källan utgörs av trafiken genom väg- och däckslitage. Därefter kommer granulat från konstgräsplaner. Mängden mikroplastpartiklar från trafiken uppskattas till 13 500 ton per år. Konstgräsplaner rankas som den näst största källan med utsläpp på cirka 2 300-3 900 ton per år. Andra källor är syntetfibrer från tvätt som uppskattas till cirka 200-2 200 ton/år, slitage från båtskrov cirka 500-1 500 ton/år och industriell produktion och hantering av plast, 300-550 ton/år. Utsläpp från hygienartiklar som innehåller mikroplaster beräknas stå för cirka 66 ton/år. Det stora spannet i volymer visar på den osäkerhet som fortfarande finns i bakomliggande data. Hur stor andel mikroplast från dessa källor som sedan hamnar i havsmiljön är också osäkert.

Vid en genomgång som projektledaren för kemikalieprogrammet gjorde av produkter i gällande avtal i Linköpings kommun för inköp av mjukpapper, tvål och rengöringsmedel, där handkräm, tvål och annan hudvård ingår, hittades inga produkter som innehåller mikroplaster. Detta går inte att likställa med att det är förbjudet att köpa in hygien- och rengöringsartiklar med mikroplaster. Frågan kommer att utredas och behandlas i det kemikalieprogram som är under framtagande (budgetuppdrag 6, 2016) och då ur ett bredare perspektiv än hygien- och rengöringsartiklar, så att även de andra källorna till spridning av mikroplaster beaktas. Upphandlingskriterier för att undvika spridning av hälso- och miljöskadliga kemikalier och mikroplaster behandlas i kemikalieprogrammet. Även åtgärder som på annat sätt minskar spridning av mikroplaster från kommunens verksamhet liksom information till allmänheten om effekten av produkter som bidrar till spridningen av mikroplaster kommer att ingå i programmet.

¹ Swedish sources and pathways for microplastics to the marine environment, IVL Report number C 183, march 2016.

Ekonomiska konsekvenser

Framtagandet av ett kemikalieprogram sker inom kommunstyrelsens budget.

Kommunala mål

En kommun där alla kan leva ett hälsosamt och meningsfullt liv

Alla linköpingsbor ska ges förutsättningar att leva ett hälsosamt liv och till en meningsfull tillvaro med inflytande över sin vardag. Linköpingsborna ska ha god tillgång till ren luft, rent vatten och en giftfri miljö. Den som är i behov av stöd och hjälp ska kunna få det enkelt. Stöd-, vård- och omsorgsinsatser ska utmärkas av trygghet, hög kvalitet, ökat självbestämmande för den enskilde och goda villkor för personalen.

En ekologiskt hållbar kommun

Kommunens klimatarbete ska styras av målet om koldioxidneutralitet år 2025 och medborgarna ska aktivt delta i arbetet. Linköping ska ligga i framkant för gröna lösningar på klimatutmaningarna och i utvecklingen av miljöteknik. Värdefulla naturområden ska säkras och kommunen ska aktivt arbeta för att bevara den biologiska mångfalden. Den täta staden, med park- och rekreationsområden, är den hållbara staden.

Samråd

Samråd har skett med biträdande upphandlingschef, upphandlingscenter och miljöchefen, miljökontoret som båda tillstyrker förslaget till beslut.

Uppföljning och utvärdering

Uppföljning och utvärdering sker via uppföljning av kemikalieprogrammet.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningskontoret

Paul Håkansson

Helene de Faire

Beslutet skickas till:
Motionären
Tommy Ek
Kommunstyrelsens diarium, uppdrag